

## DYREKTYWY

## DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY 2008/94/WE

z dnia 22 października 2008 r.

w sprawie ochrony pracowników na wypadek niewypłacalności pracodawcy

(Wersja skodyfikowana)

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską,  
w szczególności jego art. 137 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-  
Społecznego <sup>(1)</sup>,

po konsultacji z Komitetem Regionów,

stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Trak-  
tatu <sup>(2)</sup>,

a także mając na uwadze, co następuje:

(1) Dyrektywa Rady 80/987/EWG z dnia 20 października 1980 r. w sprawie ochrony pracowników na wypadek niewypłacalności ich pracodawcy <sup>(3)</sup> została kilkakrotnie znacząco zmieniona <sup>(4)</sup>. Dla zapewnienia jasności i zrozumiałości powinna zostać sporządzona jej wersja ujednolicona.

(2) Wspólnotowa karta podstawowych praw socjalnych pracowników przyjęta dnia 9 grudnia 1989 r. stanowi w pkt 7, że wprowadzenie rynku wewnętrznego musi prowadzić do poprawy warunków życia i pracy pracowników we Wspólnocie oraz że ta poprawa musi obejmować, w miarę potrzeb, rozwój niektórych aspektów

przepisów dotyczących zatrudnienia, takich jak procedury zwolnień grupowych, oraz przepisy dotyczące upadłości.

(3) Konieczne jest zapewnienie ochrony pracowników w przypadku niewypłacalności pracodawcy oraz w celu zapewnienia pracownikom minimalnego stopnia ochrony w szczególności dla zagwarantowania zaspokojenia roszczeń, biorąc pod uwagę konieczność zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego we Wspólnocie. W tym celu państwa członkowskie powinny ustanowić instytucję, która gwarantuje płatność kwoty pozostającej do spłaty zainteresowanym pracownikom.

(4) W celu zapewnienia równej ochrony zainteresowanym pracownikom należy zdefiniować pojęcie niewypłacalności w świetle tendencji ustawodawczych w państwach członkowskich i także objąć tym pojęciem procedurę upadłościową inną niż likwidacja. W tym kontekście państwa członkowskie, w celu ustalenia odpowiedzialności instytucji gwarancyjnej, powinny móc postanowić, że w przypadku gdy wystąpienie niewypłacalności prowadzi do kilku postępowań upadłościowych, sytuacja ta będzie traktowana jakby chodziło tylko o jedno postępowanie.

(5) Należy zapewnić, aby pracownicy określani w dyrektywie Rady 97/81/WE z dnia 15 grudnia 1997 r. dotyczącej zbiorowego porozumienia ramowego dotyczącego pracy w niepełnym wymiarze godzin zawartego przez UNICE, CEEP i ETUC <sup>(5)</sup>, dyrektywie Rady 1999/70/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. dotyczącej zbiorowego porozumienia ramowego dotyczącego pracy na czas określony zawartego przez ETUC, UNICE i CEEP <sup>(6)</sup> i dyrektywie Rady 91/383/EWG z dnia 25 czerwca 1991 r. uzupełniającej środki mające wspierać poprawę bezpieczeństwa i zdrowia w pracy pracowników pozostających w stosunku pracy na czas określony lub w czasowym stosunku pracy <sup>(7)</sup> nie byli wyłączeni z zakresu stosowania niniejszej dyrektywy.

<sup>(1)</sup> Dz.U. C 161 z 13.7.2007, s. 75.

<sup>(2)</sup> Opinia Parlamentu Europejskiego z dnia 19 czerwca 2007 r. (Dz.U. C 146 E z 12.6.2008, s. 71) i decyzja Rady z dnia 25 września 2008 r.

<sup>(3)</sup> Dz.U. L 283 z 28.10.1980, s. 23.

<sup>(4)</sup> Zob. załącznik I części A i B.

<sup>(5)</sup> Dz.U. L 14 z 20.1.1998, s. 9.

<sup>(6)</sup> Dz.U. L 175 z 10.7.1999, s. 43.

<sup>(7)</sup> Dz.U. L 206 z 29.7.1991, s. 19.

- (6) W celu zapewnienia pewności prawnej dla pracowników na wypadek niewypłacalności przedsiębiorstw prowadzących działalność w kilku państwach członkowskich i wzmocnienia praw pracowników zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich, należy wprowadzić przepisy stanowiące wyraźnie, która instytucja jest w takich przypadkach właściwa do wypłaty należności z tytułu niezaspokojonych roszczeń pracowników, oraz stawiające jako cel współpracy między właściwymi organami administracyjnymi państw członkowskich jak najwcześniejszą wypłatę należności z tytułu niezaspokojonych roszczeń pracowników. Ponadto niezbędne jest zapewnienie odpowiedniego stosowania przepisów w tej dziedzinie poprzez ustanowienie współpracy między właściwymi organami administracyjnymi w państwach członkowskich.
- (7) Państwa członkowskie mogą określać granice odpowiedzialności instytucji gwarancyjnych, które powinny być zgodne ze społecznym celem dyrektywy i które mogą uwzględniać różne poziomy roszczeń.
- (8) W celu ułatwienia określenia procedury upadłościowej, w szczególności w przypadkach transgranicznych, należy zobowiązać państwa członkowskie do powiadamiania Komisji i innych państw członkowskich o rodzajach procedur upadłościowych, które stanowią przesłankę do interwencji ze strony instytucji gwarancyjnych.
- (9) Ze względu na fakt, iż cel działań przewidzianych przez niniejszą dyrektywę nie może być osiągnięty w wystarczający sposób przez państwa członkowskie, a tym samym może on zostać lepiej osiągnięty na poziomie wspólnotowym, Wspólnota może podjąć działania, zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest niezbędne do osiągnięcia tego celu.
- (10) Komisja powinna przedstawić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie w sprawie wykonania i stosowania niniejszej dyrektywy, w szczególności w zakresie nowych form zatrudnienia pojawiających się w państwach członkowskich.
- (11) Niniejsza dyrektywa nie powinna naruszać zobowiązań państw członkowskich odnoszących się do terminów przeniesienia do prawa krajowego i stosowania dyrektywy określonych w załączniku I część C,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

## ROZDZIAŁ I

### ZAKRES STOSOWANIA I DEFINICJE

#### Artykuł 1

1. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do roszczeń pracowników wynikających z umów o pracę lub stosunku pracy i istniejących wobec pracodawców, którzy są niewypłacalni w rozumieniu art. 2 ust. 1.

2. Państwa członkowskie mogą, wyjątkowo, wyłączyć roszczenia niektórych kategorii pracowników z zakresu stosowania niniejszej dyrektywy, z uwagi na istnienie innych form gwarancji, po stwierdzeniu, że zapewniają one zainteresowanym osobom stopień ochrony równoważny temu, jaki wynika z niniejszej dyrektywy.

3. W przypadkach gdy takie przepisy już się stosuje w ustawodawstwie krajowym, państwa członkowskie mogą nadal wyłączać z zakresu niniejszej dyrektywy:

a) pomoc domową zatrudnioną przez osobę fizyczną;

b) rybaków pracujących na zasadzie udziału w zyskach z połowów.

#### Artykuł 2

1. Do celów niniejszej dyrektywy pracodawcą uważa się za niewypłacalnego, jeżeli zgłoszony został wniosek o otwarcie postępowania zbiorowego w oparciu o niewypłacalność pracodawcy, przewidzianego w przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państwa członkowskiego, obejmującego częściowe lub całkowite zajęcie majątku pracodawcy oraz wyznaczenie syndyka lub osoby wykonującej podobne zadanie, a organ, który jest właściwy na mocy wyżej wymienionych przepisów:

a) zdecydował o wszczęciu postępowania; lub

b) stwierdził definitywnie zamknięcie przedsiębiorstwa lub zakładu pracodawcy, jak również, że majątek nie jest wystarczający, by wszczynanie postępowania było uzasadnione.

2. Niniejsza dyrektywa nie wpływa na przepisy prawa krajowego dotyczące definicji pojęć „pracownik”, „pracodawca”, „wynagrodzenie”, „prawo nabyte” i „prawo do nabycia uprawnień do świadczeń w przyszłości”.

Jednakże państwom członkowskim nie wolno wyłączyć z zakresu niniejszej dyrektywy:

- a) pracowników zatrudnionych w niepełnym wymiarze godzin w rozumieniu dyrektywy 97/81/WE;
- b) pracowników zatrudnionych w oparciu o umowę na czas określony w rozumieniu dyrektywy 1999/70/WE;
- c) pracowników o czasowym stosunku pracy w rozumieniu art. 1 ust. 2 dyrektywy 91/383/EWG.

3. Państwa członkowskie nie mogą ustanowić minimalnego czasu trwania umowy o pracę lub stosunku pracy w celu kwalifikacji pracowników do zgłaszania roszczeń na podstawie niniejszej dyrektywy.

4. Niniejsza dyrektywa nie wyklucza rozszerzenia przez państwa członkowskie ochrony pracowników na inne sytuacje związane z niewypłacalnością, na przykład trwałe faktyczne wstrzymanie płatności, które zostały stwierdzone na podstawie postępowań przewidzianych w przepisach prawa krajowego, innych niż postępowania określone w ust. 1.

Jednakże takie procedury nie tworzą obowiązku gwarancyjnego dla instytucji innych państw członkowskich w przypadkach określonych w rozdziale IV.

## ROZDZIAŁ II

### PRZEPISY DOTYCZĄCE INSTYTUCJI GWARANCYJNYCH

#### Artykuł 3

Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne, aby instytucje gwarancyjne zapewniły, z zastrzeżeniem art. 4, wypłatę należności z tytułu niezaspokojonych roszczeń pracowników, wynikających z umowy o pracę lub stosunku pracy, włączając w to, jeśli stanowi tak prawo krajowe, wypłatę odprawy w związku z ustaniem stosunku pracy.

Roszczenia przejmowane przez instytucję gwarancyjną to roszczenia z tytułu niewypłaconego wynagrodzenia za okres poprzedzający określony dzień ustalony przez państwa członkowskie lub, jeśli ma to zastosowanie, następujący po tym dniu.

#### Artykuł 4

1. Państwa członkowskie są uprawnione do ograniczania odpowiedzialności instytucji gwarancyjnych określonych w art. 3.

2. Jeżeli państwa członkowskie korzystają z prawa określonego w ust. 1, wskazują długość okresu, za który niezaspokojone roszczenia są zaspokajane przez instytucję gwarancyjną. Jednakże nie może to być okres krótszy niż okres obejmujący wynagrodzenie za trzy ostatnie miesiące stosunku pracy przed lub po dniu określonym w art. 3 akapit drugi.

Państwa członkowskie mogą włączyć ten minimalny trzymiesięczny okres do okresu referencyjnego trwającego nie mniej niż sześć miesięcy.

Państwa członkowskie ustanawiające okres referencyjny trwający nie mniej niż 18 miesięcy mogą ograniczyć okres, za który niezaspokojone roszczenia są zaspokajane przez instytucję gwarancyjną, do ośmiu tygodni. W takim przypadku do wyliczenia minimalnego okresu stosuje się te okresy, które są najbardziej korzystne dla pracownika.

3. Państwa członkowskie mogą ustalić pułapy wypłat dokonywanych przez instytucje gwarancyjne. Pułapy te nie mogą być ustalane poniżej poziomu zgodnego z celem społecznym niniejszej dyrektywy.

Jeśli państwa członkowskie korzystają z tej możliwości, powiadają Komisję o metodach, według których pułap został ustalony.

#### Artykuł 5

Państwa członkowskie ustalają szczegółowe zasady organizacji, finansowania i funkcjonowania instytucji gwarancyjnych, w szczególności przestrzegając następujących zasad:

- a) majątek instytucji jest niezależny od majątku pracodawców i nie może być zajęty w ramach postępowania upadłościowego;
- b) pracodawcy biorą udział w finansowaniu, chyba że jest ono w całości zapewnione przez organy publiczne;
- c) zobowiązania płatnicze instytucji istnieją niezależnie od wykonywania obowiązków udziału w finansowaniu.

## ROZDZIAŁ III

**PRZEPISY DOTYCZĄCE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO**

## Artykuł 6

Państwa członkowskie mogą zastrzec, że art. 3, 4 i 5 nie mają zastosowania do składek wymaganych z tytułu krajowych ustawowych systemów zabezpieczenia społecznego lub z tytułu dodatkowych zakładowych i międzyzakładowych programów emerytalnych istniejących odrębnie od krajowych ustawowych systemów zabezpieczenia społecznego.

## Artykuł 7

Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne dla zapewnienia, aby niezapłacenie przez pracodawcę instytucjom ubezpieczeniowym obowiązkowych składek wymaganych z tytułu krajowych ustawowych systemów zabezpieczenia społecznego, przed wystąpieniem niewypłacalności pracodawcy, nie wpływało niekorzystnie na prawo pracowników do świadczeń wypłacanych przez te instytucje ubezpieczeniowe, w zakresie, w jakim składki przypadające na pracownika zostały potrącone z wypłaconego mu wynagrodzenia.

## Artykuł 8

Państwa członkowskie zapewniają podjęcie środków koniecznych dla ochrony interesów pracowników i osób, które opuściły przedsiębiorstwo lub zakład pracodawcy przed dniem zaistnienia niewypłacalności pracodawcy, w zakresie nabytych przez nich praw do świadczeń emerytalnych lub praw do nabycia uprawnień do tych świadczeń w przyszłości, w tym świadczeń dla osób w razie śmierci żywiciela, przysługujących im z tytułu uczestnictwa w dodatkowych zakładowych lub międzyzakładowych programach emerytalnych istniejących poza krajowymi ustawowymi systemami zabezpieczenia społecznego.

## ROZDZIAŁ IV

**PRZEPISY DOTYCZĄCE PRZYPADKÓW  
TRANSGRANICZNYCH**

## Artykuł 9

1. Jeżeli przedsiębiorstwo prowadzące działalność na terytorium co najmniej dwóch państw członkowskich jest niewypłacalne w rozumieniu art. 2 ust. 1, instytucją odpowiedzialną za zaspokajanie niezaspokojonych roszczeń pracowników jest instytucja w tym państwie członkowskim, na którego terytorium zwykle wykonują lub wykonywali oni swoją pracę.

2. Zakres praw pracowniczych określany jest przez prawo regulujące działalność właściwej instytucji gwarancyjnej.

3. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne w celu zapewnienia, aby w przypadkach określonych w ust. 1 niniejszego artykułu decyzje podejmowane w zakresie postępowania upadłościowego określonego w art. 2 ust. 1, o którego wszczęcie został złożony wniosek w innym państwie członkowskim, były brane pod uwagę przy stwierdzaniu niewypłacalności w rozumieniu niniejszej dyrektywy.

## Artykuł 10

1. Do celów wykonania art. 9 państwa członkowskie przyjmują przepisy dotyczące wymiany istotnych informacji między właściwymi organami administracyjnymi lub instytucjami gwarancyjnymi określonymi w art. 3 akapit pierwszy, umożliwiając w szczególności powiadamianie właściwej instytucji gwarancyjnej o niezaspokojonych roszczeniach pracowników.

2. Państwa członkowskie powiadają Komisję i inne państwa członkowskie o danych kontaktowych swoich właściwych organów administracyjnych lub instytucji gwarancyjnych. Komisja udostępnia publicznie te informacje.

## ROZDZIAŁ V

**PRZEPISY OGÓLNE I KOŃCOWE**

## Artykuł 11

Niniejsza dyrektywa nie narusza prawa państw członkowskich do stosowania lub wprowadzenia przepisów ustawowych, wykonawczych bądź administracyjnych korzystniejszych dla pracowników.

Wykonanie niniejszej dyrektywy w żadnych okolicznościach nie może stanowić uzasadnienia dla regresji w stosunku do obecnej sytuacji w państwach członkowskich ani w stosunku do ogólnego poziomu ochrony pracowników w obszarze, do którego ma ona zastosowanie.

## Artykuł 12

Niniejsza dyrektywa nie narusza prawa państw członkowskich:

- a) do podjęcia środków koniecznych w celu uniknięcia nadużyć;
- b) do wyłączenia lub ograniczenia odpowiedzialności finansowej z art. 3 lub zobowiązania gwarancyjnego z art. 7, jeśli okazuje się, że wykonanie zobowiązania nie jest uzasadnione z racji istnienia szczególnych związków między pracownikiem a pracodawcą i wspólnych interesów wyrażających się w sprzecznych z prawem porozumieniach między nimi;

c) do wyłączenia lub ograniczenia odpowiedzialności finansowej określonej w art. 3 albo zobowiązania gwarancyjnego określonego w art. 7 w przypadkach, gdy pracownik, sam lub wraz ze swoimi bliskimi krewnymi, był właścicielem zasadniczej części przedsiębiorstwa lub zakładu pracodawcy i miał znaczący wpływ na jej działalność.

#### Artykuł 13

Państwa członkowskie powiadamiają Komisję i inne państwa członkowskie o rodzajach krajowych postępowań upadłościowych objętych zakresem niniejszej dyrektywy oraz o wszystkich odnoszących się do nich zmianach.

Komisja publikuje te powiadomienia w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

#### Artykuł 14

Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych przyjętych przez nie w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

#### Artykuł 15

Najpóźniej do dnia 8 października 2010 r. Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie w sprawie wykonania i stosowania w państwach członkowskich art. 1–4, art. 9 i 10, art. 11 akapit drugi, art. 12 lit. c) oraz art. 13 i 14.

#### Artykuł 16

Dyrektywa 80/987/EWG, zmieniona aktami wymienionymi w załączniku I, traci moc, bez naruszenia zobowiązań państw członkowskich odnoszących się do terminów przeniesienia do prawa krajowego i rozpoczęcia stosowania dyrektyw określonych w załączniku I część C.

Odesłania do uchylonej dyrektywy traktuje się jako odesłania do niniejszej dyrektywy, zgodnie z tabelą korelacji w załączniku II.

#### Artykuł 17

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

#### Artykuł 18

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Strasburgu, dnia 22 października 2008 r.

W imieniu Parlamentu  
Europejskiego

H.-G. PÖTTERING  
Przewodniczący

W imieniu Rady

J.-P. JOUYET  
Przewodniczący

## ZAŁĄCZNIK I

**CZĘŚĆ A****Uchylona dyrektywa i jej kolejne zmiany**

(o których mowa w art. 16)

Dyrektywa Rady 80/987/EWG (Dz.U. L 283 z 28.10.1980, s. 23)

Dyrektywa Rady 87/164/EWG (Dz.U. L 66 z 11.3.1987, s. 11)

Dyrektywa 2002/74/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.U. L 270 z 8.10.2002, s. 10)

**CZĘŚĆ B****Nieuchylony akt zmieniający**

(o którym mowa w art. 16)

Akt przystąpienia z 1994 r.

**CZĘŚĆ C****Terminy przeniesienia do prawa krajowego i rozpoczęcia stosowania**

(o których mowa w art. 16)

Dyrektywa	Termin przeniesienia	Data rozpoczęcia stosowania
80/987/EWG	23 października 1983 r.	
87/164/EWG		1 stycznia 1986 r.
2002/74/WE	7 października 2005 r.	

## ZAŁĄCZNIK II

## Tabela korelacji

Dyrektywa 80/987/EWG	Niniejsza dyrektywa
Artykuł 1	Artykuł 1
Artykuł 2	Artykuł 2
Artykuł 3	Artykuł 3
Artykuł 4	Artykuł 4
Artykuł 5	Artykuł 5
Artykuł 6	Artykuł 6
Artykuł 7	Artykuł 7
Artykuł 8	Artykuł 8
Artykuł 8a	Artykuł 9
Artykuł 8b	Artykuł 10
Artykuł 9	Artykuł 11
Artykuł 10	Artykuł 12
Artykuł 10a	Artykuł 13
Artykuł 11 ust. 1	—
Artykuł 11 ust. 2	Artykuł 14
Artykuł 12	—
—	Artykuł 15
—	Artykuł 16
—	Artykuł 17
Artykuł 13	Artykuł 18
—	Załącznik I
—	Załącznik II